

Wielingen

Bewonersvereniging Wielingen

Gemeente Alphen aan de Rijn
Postbus 13
2400AA Alphen aan den Rijn

Betreft: Zienswijze ontwerp TVW september 2021

Alphen aan den Rijn, 8 november 2021

Geachte Raadsleden van de gemeente Alphen aan den Rijn,

Hierbij ontvangt u onze zienswijze op de ontwerp transitievisie warmte van september 2021. In onderstaande tekst zijn stukken tekst uit de TVW beknopt weergegeven. Daaraan gekoppeld zijn cursief en vet gemarkeerd onze visie en/of onze voorwaarden op deze tekst uit het TVW document toegevoegd.

Aardgasvrij Alphen aan den Rijn

In Nederland gaan we stoppen met aardgas als energiebron. Dus ook in Alphen aan den Rijn. Tussen nu en 2050 stappen we in Nederland over op duurzame warmtebronnen. Locatie voor locatie. Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners wil de gemeente steeds naar de beste regionale oplossingen zoeken. Zo werkt de Gemeente aan een duurzame gemeente Alphen aan den Rijn, waar de inwoners én volgende generaties een prettige en leefbare toekomst hebben. In de Transitievisie Warmte (verder afgekort als TVW) wordt de route uitgestippeld naar een duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening.

Uitgangspunten

1. De Gemeente neemt de regie voor deze transitie. Met de TVW heeft de Gemeente een tijdpad en te ondernemen stappen uitgestippeld. Daarnaast is het uitdaagrecht (right to challenge) voor groepen bewoners, die soms liever zelf willen besluiten over ingrijpende veranderingen en die veranderingen vervolgens ook graag zelf willen uitvoeren. Het uitdaagrecht betekent kortgezegd dat de Gemeente inwoners, bedrijven en organisaties uitdaagt om zelf initiatieven te ontplooiën en daarover met de gemeente in gesprek te gaan.
2. Om de 5 jaren wordt de TVW geëvalueerd en aangepast op voortschrijdend inzicht, nieuwe technisch/economische inzichten en politieke overwegingen. In de loop van de tijd zal de TVW dan ook steeds nauwkeuriger beschrijven welke warmteoplossingen het beste passen in elke buurt of gebied.

Wielingen

Bewonersvereniging Wielingen

3. De afspraak in het Klimaatakkoord is dat de TVW onderdeel wordt van de gemeentelijke Omgevingsvisie en dat deze vastgesteld wordt door de gemeenteraad. De TVW krijgt in de toekomst, na invoering van de Omgevingswet, de vorm van een programma onder deze Omgevingswet.

Communicatiekloof

De Gemeente werkt en communiceert bij complexe vraagstukken en vernieuwingen altijd via een aanpak waarbij eerst doelstellingen en visie worden uitgedragen. Daarna wordt het beleid vastgesteld om te komen tot steeds concretere maatregelen en oplossingen. Om redenen van draagvlak en participatie betreft de Gemeente haar burgers in een vroegtijdig stadium bij deze activiteiten.

Burgers/ buurtbewoners denken en handelen veelal vanuit de huidige concrete woonsituatie. Dit impliceert maar al te vaak een communicatie-/belevingskloof (het langs elkaar heen praten). Onbegrip over elkaars standpunten en wantrouwen in de samenwerking is het gevolg.

Daarom zijn hierna aanvullingen voorgesteld in de vorm van uitgangspunten en voorwaarden. Niet zozeer aanvullingen op inhoudelijk gebied (soorten warmtebronnen e.d.), maar aanvullingen die iets zeggen over samenwerking, ieders verantwoordelijkheid en verwachtingspatronen.

Aanvullende uitgangspunten

1. Wat niet voldoende duidelijk is uitgesproken in de TVW is de verantwoordelijkheid van de huiseigenaren.

Huiseigenaren zijn en blijven te allen tijde vrij in hun keuze om al dan niet mee te gaan in de aangeboden transitie oplossingen.

De regievoerder (Gemeente) waarschuwt vooraf: Voor particuliere woningeigenaren betekent keuzevrijheid in principe dat zij zelf mogen kiezen welke warmteoplossing zij willen toepassen. De praktijk zal echter uitwijzen dat er niet altijd een keuze is. Er zal bijvoorbeeld niet in alle wijken een warmtenet komen, all-electric zal soms vragen om een netverzwaring die niet is voorzien en duurzaam gas is maar beperkt beschikbaar. Daarnaast kan het te duur zijn om een dubbele infrastructuur aan te leggen. Zo zal de netbeheerder in een wijk waar een warmtenet is gepland, particulieren niet aanmoedigen om te kiezen voor een individuele warmtepomp. En bij een lage temperatuur warmtenet blijft altijd een warmtepomp noodzakelijk; daarom is niet in alle gevallen een collectief warmtenet te combineren met een individuele warmtepomp.

Dit noodzaakt de Gemeente om uit te zoeken op welke wijze bescherming kan worden geboden aan buurten/bewoners bij de aanleg van collectieve voorzieningen. Wanneer achteraf blijkt, dat een collectieve voorziening niet

Wielingen

Bewonersvereniging Wielingen

adequaat functioneert, zal ook de Gemeente hierop aangesproken worden. Daarop dient de Gemeente voorbereid te zijn.

2. Met de integratie van de TVW in de Omgevingsvisie wordt het voor de buurtbewoner steeds complexer om aangehaakt te blijven in de ambtelijke discussies over de samenhang van onderwerpen binnen de omgevingsvisie. Dit geldt ook voor de relatie naar het nieuwe Duurzaamheidsprogramma 2021 – 2030 en de Regionale Energiestrategie. Ambtelijk wordt alles goed op elkaar afgestemd, maar voor de burger verdwijnt de logica 'uit het zicht'. Het wordt te ambtelijk.

Er zal nagedacht moeten worden over een manier van communiceren en samenwerken, die geaccepteerd en begrepen wordt door iedere burger. Immers: zonder participatie ligt er een groot risico van 'onbekend maakt onbemind'.

Het is op dit moment onvoldoende duidelijk hoe de Omgevingswet zal interfereren met de initiatieven die in de TVW vanuit zowel de bewoners als de gemeente zijn genomen.

Aanvullende voorwaarden

1. Gestart wordt met de uitwerking van de TVW via wijkuitvoeringsplannen (WUP) in geselecteerde verkenningsgebieden. Dan ook intensificeert de Gemeente de participatie met inwoners en andere betrokkenen. In die fase kijkt de Gemeente per buurt, wijk en dorpskern hoe de participatie het beste vorm kan krijgen. Verkenningsgebieden/buurtten die als eerste betrokken raken bij plannen om van het aardgas af te komen zullen wellicht te maken krijgen met thans bekende technologieën en ontwikkelingen. Buurtten die later in de tijd te maken krijgen met de uitwerking van de TVW kunnen wellicht profiteren van nieuwe ontwikkelingen en nieuwe technologieën. Immers: de ontwikkelingen op het gebied van kernenergie en/of waterstofgastoepassing gaan thans erg snel.

Nagedacht zal moeten worden over een compensatie voor de eerst geselecteerde verkenningsgebieden. Een compensatiemaatregel, waarbij de mogelijkheid bestaat om ook over te stappen naar de elders toegepaste nieuwe technologieën.

2. In de participatie van Gemeente met haar burgers zijn een beperkt aantal algemeen geformuleerde afspraken gemaakt over wederzijdse verwachtingen en de wijze van met elkaar samenwerken.
 - a. De gemeente helpt inwoners bij het duiden van de betekenis van de TVW voor hun woonsituatie. Zo helpt de gemeente de inwoners bij de keuzes die zij op korte termijn kunnen maken. De warmtetransitie vraagt investeringen voor isolatie, installaties of de aanleg van infrastructuur of het aanboren van nieuwe warmtebronnen.

Wielingen

Bewonersvereniging Wielingen

- b. Om ervoor te zorgen dat iedereen, met grote én kleine portemonnee, mee kan doen in de warmtetransitie, zijn er subsidies en financieringsregelingen (duurzaamheidsleningen) nodig. De Rijksoverheid speelt hierin een belangrijke rol.

De Gemeente dient aan te geven of zij bereid is financieel bij te springen en onder welke garanties dit zal zijn.

- 3. Gemeld wordt in de TVW, dat als het aardgas in een buurt wordt afgesloten, inwoners dat ruim van tevoren (ongeveer acht jaar) te horen krijgen. Het besluit om daadwerkelijk over te stappen naar een duurzame warmtevoorziening neemt de Gemeente pas als de consequenties voor de woonlasten van inwoners en ondernemers in deze wijken bekend zijn en er een gedegen haalbaarheidsstudie is afgerond. Dit gebeurt pas tijdens of na het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen.

De Gemeente dient een uitgewerkt financieringsplaatje beschikbaar te stellen aan de huiseigenaren. Immers: In onze buurt wonen ook ouderen, die met een AOW uitkering en een klein pensioentje in hun huis willen blijven wonen. Financieringsmogelijkheden zijn vaak voor hen 'een brug te ver'.

- 4. De oplossingen die er zijn in plaats van aardgas, zijn in te delen in drie groepen:
 - a. Individuele oplossing: een oplossing per woning, gebouw of woonblok. Dit is meestal een warmtepomp met een lage- of middentemperatuur afgiftesysteem, soms in combinatie met infraroodpanelen.
 - b. Warmtenet: dit is een collectieve oplossing voor de hele buurt. Warm water stroomt hierbij door leidingen onder de grond naar en door de huizen.
 - c. Duurzaam gas: overstap naar een ander type gas, zoals groen gas of waterstof, waarbij gebruik gemaakt wordt van de bestaande gasinfrastructuur.Het hangt onder andere van het type woning en type buurt af welke oplossing het meest geschikt is. Maar ook van de beschikbaarheid van de verschillende duurzame warmtebronnen. Welke aanpassingen nodig zijn in de woning is afhankelijk van de gekozen oplossing.

Ongeacht de gekozen oplossing staat voor bestaande wijken vast, dat er ingrijpende maatregelen moeten worden genomen.

Ook zal bij de toekomstige warmte leverancier nog gewerkt moet worden aan kwaliteit, zekerheid van levering en continuïteit van de nieuwe warmtebron.

Verder moeten de kosten op te brengen zijn voor alle betrokkenen: inwoners, overheden, netbeheerders, warmteleveranciers, gebouweigenaren en eindgebruikers.

Het zou sterk verduidelikend werken, wanneer er meer en eerder inzicht komt op de hoogte van de kosten en de wijze van financiering

- 5. ***Verder is voor ons een onzekerheid de politieke agenda/kleur van de gemeente, maar zeker ook die van de provincie en rijksoverheid, die (waarschijnlijk) meespeelt bij het uitsluiten van bepaalde energiebronnen.***

Wielingen

Bewonersvereniging Wielingen

Er zijn nog veel zaken onduidelijk en het is onduidelijk wat de technische oplossingen op (middel)lange termijn zullen zijn.

Na grootschalige toepassing in nieuwbouwprojecten, huurwoningen en uitrollen in samenwerking met corporaties, ontwikkelaars etc. zullen de kinderziektes er over X jaar wel uit zijn en zijn de technologie en de (financiële) voorwaarden bewezen.

Als bestaande wijk kunnen wij daar vervolgens op 'aanhaken'. Op dit moment hebben wij de nodige scepsis om in het 'early adopter' initiatief van de TVW mee te gaan (en de eigen portemonnee te trekken á minimaal EUR 12.000-18.000 per woning).

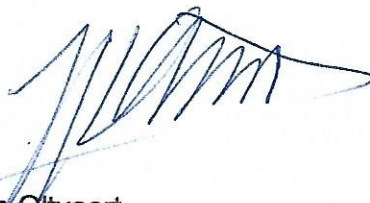
Conclusie

Als de gemeente duurzaamheid hoog op de agenda heeft, verwachten wij naast de TVW een duidelijke lange termijn visie, een uitgekiend financieel - en operationeel stappenplan en realistische maatregelen die een bewezen effect hebben.

Met vriendelijke groet,

Paul Don
Bestuurslid
Bewonersvereniging Wielingen

Jan Oltvoort
Bestuurslid
Bewonersvereniging Wielingen